

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

OBCHODNÁ FAKULTA

Evidenčné číslo: 102006/B/2020/36114651040533764

**MEDZINÁRODNÉ FINANČNÉ TRANSAKCIE
A BOJ PROTI TERORIZMU**

Bakalárska práca

Bratislava 2020

Václav Bezchleba

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

OBCHODNÁ FAKULTA

**MEDZINÁRODNÉ FINANČNÉ TRANSAKCIE
A BOJ PROTI TERORIZMU**

Bakalárska práca

Študijný program: Medzinárodné podnikanie

Študijný odbor: Medzinárodné podnikanie

Školiace pracovisko: Katedra obchodného práva Obchodnej Fakulty

Vedúci záverečnej práce: JUDr. Ing. Martin Winkler, PhD.

Bratislava 2020

Václav Bezchleba

Čestné prehlásenie

Prehlasujem, že som bakalársku prácu vypracoval samostatne pod vedením
JUDr. Ing. Martina Winklera, PhD. s použitím literatúry a prameňov uvedených v
zozname.

V Bratislave 3.7.2020

ABSTRAKT

Cieľom bakalárskej práce, ktorá nesie názov „Medzinárodné finančné transakcie a boj proti terorizmu“ je zistiť aké finančné transakcie využívajú teroristické skupiny na svoje financovanie. Práca je rozdelená na tri hlavné časti. Prvá kapitola, ktorá sa zameriava na súčasný stav riešenej problematiky má dve časti. Zaoberá sa historickým vývojom terorizmu v novodobých dejinách, vymedzením základných pojmov, ako je terorizmus a financovanie terorizmu a súčasnou situáciou v Európe a vo svete. Ďalej sa sústreďí na problematiku financovania, nákladov teroristických skupín, organizáciu a právne zabezpečenie boja proti terorizmu a na boj proti financovaniu terorizmu na medzinárodnej úrovni. V druhej kapitole sme identifikovali cieľ záverečnej práce, definovali objekt skúmania, pracovné postupy, spôsob získavania údajov a použité metódy vyhodnotenia. Výsledková časť bakalárskej práce definuje metódy, ktoré teroristi využívajú na svoje financovanie, či už z legálneho alebo nelegálneho prostredia a ako tieto prostriedky presúvajú v medzinárodnom prostredí. Vybrané metódy sú doplnené o príklady zo súčasnosti. Kapitola analyzuje aktuálnu situáciu s terorizmom a COVID-19. Výsledková kapitola je zakončená prípadovou štúdiou nedávneho prípadu financovania terorizmu v Českej a Slovenskej republike.

Kľúčové slová: Boj proti terorizmu. Financovanie terorizmu. Terorizmus. Teroristické organizácie.

ABSTRACT

The aim of the bachelor's thesis, entitled "International Financial Transactions and the Fight against Terrorism" is to find out what financial transactions are used by terrorist groups for their financing. The thesis is divided into three main parts. The first chapter, which focuses on the current status of the problem, has two parts. It deals with the historical development of terrorism in modern history, the definition of basic concepts such as terrorism and terrorist financing, and the current situation in Europe and in the world. It also focuses on financing, the costs of terrorist groups, organization and legal security of the fight against terrorism and the fight against terrorist financing on international level. In the second chapter, we identified the goal of the thesis, defined the object of research, work procedures, method of data acquisition and evaluation methods used. The final part of the bachelor thesis defines the methods that terrorists use for their financing, whether from a legal or illegal scene and how these funds are transferred in an international environment. Selected methods are supplemented by examples from the present. The chapter analyzes the current situation with terrorism and COVID-19. The results chapter ends with a case study of a recent conviction of terrorism financing in Czech and Slovak republic.

Keywords: Fight against terrorism. Terrorist financing. Terrorism. Terrorist organizations.

OBSAH

ÚVOD	4
1. SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY	6
1.1 Stručný prehľad problematiky terorizmu	6
1.2 Súčasná situácia	8
1.3 Financovanie terorizmu.....	9
1.3.1 Náklady teroristických organizácií	10
1.3.2 Riadenie zdrojov	11
1.4 Boj proti financovaniu terorizmu	12
1.4.1 Financial Action Task Force (FATF)	14
1.4.2 Odporúčania FATF	15
1.4.3 Regionálne orgány typu FATF (FSRB).....	16
1.4.4 Skupina Egmont.....	17
1.4.5 Finančné spravodajské jednotky	17
1.4.6 Skupina Wolfsberg	18
2 CIEĽ PRÁCE, METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA.....	20
2.1 Cieľ práce	20
2.2 Metodika práce a metódy skúmania.....	20
2.2.1 Charakteristika objektu skúmania,.....	20
2.2.2 Pracovné postupy	21
2.2.3 Spôsob získavania údajov a ich zdroje,	21
2.2.4 Použité metódy vyhodnotenia a interpretácie výsledkov	21
3 VÝSLEDKY PRÁCE.....	23
3.1 Metódy teroristických organizácií na zisk príjmov.....	23
3.2 Legitímne zdroje financií:	23
3.2.1 Dary	23
3.2.2 Charity a neziskové organizácie	23

3.2.3	Legitímne podnikanie	24
3.2.4	Samofinancovanie.....	24
3.3	Vyžívanie kriminálnych aktivít na financovanie	24
3.3.1	Výpalníctvo.....	24
3.3.2	Obchod s narkotikami	25
3.3.3	Zneužitie kreditných kariet	25
3.3.4	Zneužívanie šekov	25
3.3.5	Únosy	25
3.3.6	Využívanie štátnych sponzorov a zlyhaných štátov	26
3.3.7	Využívanie prírodného bohatstva	26
3.3.8	Obchod s artefaktmi.....	26
3.3.9	Prevádzачstvo	26
3.4	Presun financií teroristickými skupinami.....	27
3.4.1	Finančný sektor.....	27
3.4.2	Medzinárodný obchod	27
3.4.3	Kuriéri	28
3.4.4	Alternatívne prevodné systémy	28
3.4.5	Využívanie charít a neziskových organizácií	29
3.4.6	Predplatené platobné karty.....	30
3.4.7	Internetové platobné systémy	30
3.4.8	Virtuálne meny	30
3.5	Financovanie terorizmu v súvislosti s pandémiou vírusu COVID-19	31
3.6	Prípadová štúdia	34
	ZÁVER	37
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	39

ÚVOD

Terorizmus je fenomén, ktorý sprevádza ľudskú spoločnosť od nepamäti. Súčasný dynamický vývoj ľudskej spoločnosti so sebou s množstvom pozitívnych zmien ale prináša aj zmeny negatívne. Oslabenie až zánik hraníc, rozvoj informačno-komunikačných technológií a celkové prepojenie spoločnosti zmenil terorizmus z lokálnej hrozby na hrozbu globálnu.

Teroristické organizácie tak ako všetky organizácie potrebujú na svoje efektívne fungovanie finančné prostriedky. Aj keď sa počet a povaha teroristických skupín a hrozieb v priebehu času menia, základná potreba teroristov získavať, presúvať a využívať prostriedky zostáva rovnaká. Boj proti terorizmu je tiež priamo alebo nepriamo spojený s organizovanými zločineckými skupinami. Teroristické skupiny sa často zúčastňujú na trestných činnostiach, ako je obchodovanie s drogami alebo zbraňami, obchodovanie s ľuďmi, vydieranie a únosy za výkupné. Sledovanie peňazí a analýza finančných informácií poskytujú kľúčové informácie o teroristických sieťach a prepojeniach s údajnými teroristickými jednotkami alebo zahraničnými teroristickými bojovníkmi.

Bakalárska práca, ktorá nesie názov „Medzinárodné finančné transakcie a boj proti terorizmu“, je rozdelená do troch kapitol. Prvá kapitola má dve časti. Prvá časť sa zaoberá historickým vývojom terorizmu v novodobých dejinách a vymedzením základných pojmov, ako terorizmus a financovanie terorizmu, a súčasnou situáciou v Európe a vo svete.

Ďalšia časť prvej kapitoly sa sústreďuje na problematiku financovania, náklady teroristických skupín, organizáciu a právne zabezpečenie boja proti terorizmu a na boj proti financovaniu terorizmu na medzinárodnej úrovni.

Druhá kapitola je orientovaná na identifikáciu hlavného cieľa a čiastkových na jeho dosiahnutie. Ďalej kapitola definuje objekt skúmania, pracovné postupy, spôsob získavania údajov a použité metódy vyhodnotenia.

Štvrtá, výsledková kapitola definuje metódy, ktoré teroristi využívajú na svoje financovanie, či už z legálneho alebo nelegálneho prostredia a ako tieto prostriedky

presúvajú v medzinárodnom prostredí s niekoľkými uvedenými príkladmi zo súčasnosti. Ďalej sa v kapitole venujeme aktuálnej situácii s terorizmom a COVID-19. Výsledková kapitola zahŕňa aj prípadovú štúdiu, ktorú sme doplnili o naše odporúčania na zlepšenie.

1. SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY

1.1 Stručný prehľad problematiky terorizmu

Pojem Terorizmus vychádza zo slova *terror*, ktoré pochádza z latinčiny a znamená strach alebo hrôzu alebo *terrere*, čo znamená vydesiť, vystrašiť. S politickou situáciou sa pojem *terror* prvý krát začal spájať v súvislosti s vládou Jakobínov vo Francúzsku v 18. storočí, kedy táto vládnuca skupina tvrdo potláčala v režime teroru - po francúzsky: „La Regime de la Terreur“ - akékoľvek kontrarevolučné náznaky a jednanie obyvateľstva. Pojem *terror* bol teda spájaný s násilím a útlakom zo strany štátu. Tento druh terorizmu sa v súčasnosti označuje za štátny terorizmus. (Ivančík – Ušiak, 2014). Ponímanie terorizmu sa zmenilo, keď sa revolučné skupiny v Rusku v 19. storočí pokúsili pomocou násilia v podobe atentátov na cára a vládných činiteľov zvrhnúť režim Alexandra II. Podobné pozadie mal aj atentát na dediča trónu Rakúsko-Uhorska Františka Ferdinanda de Este, ktorého zavraždil prívrženec skupiny Čierna ruka srbský nacionalista Gavrilo Princip, čo v závere viedlo k Prvej svetovej vojne, následne rozpadu Rakúsko-Uhorska a zmene štátneho usporiadania v Európe a vo svete. To boli jedny z prvých foriem terorizmu namierených proti štátu v moderných dejinách (MO SR, 2002).

V medzivojnovom období po atentáte na Juhoslovanského kráľa Alexandra I. a francúzskeho ministra zahraničných vecí v Marseille v roku 1934, bola v roku 1937 formulovaná v rámci rokovania Ligy národov prvá medzinárodná definícia v Dohode o prevencii a potláčaní terorizmu. Táto definovala terorizmus ako kriminálny skutok spáchaný za účelom nastolenia stavu teroru v myšliach určených osôb, skupín osôb alebo širokej verejnosti (League of nations, 1937). Podpísalo ju 24 štátov ale v závere ju ratifikovala len India (Ivančík – Ušiak, 2014). Je potrebné uviesť, že nie každý atentát je teroristickým činom, keďže podľa niektorých definícií je potrebné, aby boli časťou politického programu, ako napr. atentát na A. Lincolna, ktorý bol motivovaný politicky ale nebol súčasťou programu, alebo atentát na J. F. Kennedyho (Krejčí, 2001). V ďalšom medzinárodnom boji proti terorizmu v tomto období už k žiadnym aktivitám nedošlo, keďže v roku 1939 vypukla 2. svetová vojna a Liga národov po druhej svetovej vojne zanikla. V období pred a počas druhej svetovej vojny sa pojem teror začal opäť spájať s vládou

v totalitných krajinách, ako napríklad v nacistickom Nemecku, fašistickom Taliansku alebo v Sovietskom zväze.

Po druhej svetovej vojne sa svet rozdelil do dvoch sfér vplyvu. USA na jednej strane a ZSSR na strane druhej. Množstvo separatistických a antikolonialistických hnutí rozdelenie využilo pre svoje ciele a opieralo sa o jednu zo strán. Tie ich podporou sledovali cieľ destabilizácie svojho protivníka nepriamo a poskytovali týmto hnutiam finančné, materiálne a iné prostriedky. To viedlo mnohokrát ku krízam, ako napr. vojna vo Vietname v rokoch 1965 až 1975 alebo v Afganistane v rokoch 1979 až 1989, ktorá dopomohla k pádu Sovietskeho zväzu a ku koncu Studenej vojny a bipolárneho usporiadania sveta (MO SR, 2002). V 60. rokoch 20. storočia sa začal objavovať nový fenomén v podobe medzinárodného terorizmu, ktorý sa prejavoval páchaním teroristických operácií v zahraničí. Medzi jeho praktiky patrili, napr. únosy lietadiel, atentáty, bombové útoky v tretích krajinách a iné. (Krejčí, 2001).

Po konci Studenej vojny sa znížila hrozba globálneho konfliktu a hrozbou pre svetový mier sa stal práve terorizmus. Zosilnel štátny terorizmus, financovanie tajných medzinárodných skupín, rozrástol sa obchod so zbraňami a teroristi začali podnikat' aj útoky zbraňami hromadného ničenia. Vrcholom tohto obdobia sa stali útoky z 11. septembra 2001 na Svetové obchodné centrum v New Yorku a Ministerstvo obrany USA Pentagón vo Virgínii (MO SR, 2002).

Najmä po týchto útokoch sa vystupňovala snaha prijať všeobecne uznávanú definíciu terorizmu, ale problémom ostáva, že kto je pre jedného teroristu, je pre druhého bojovníkom za slobodu. V odbornej literatúre je možné stretnúť sa s množstvom definícií.

Paul Wilkinson označuje terorizmus za: „*Formu tajne vedenej, nevyhlásenej, nekonvenčnej vojny, realizovanej bez ohľadu na akékoľvek humanitárne obmedzenia a pravidlá.*“ (Ivančík – Ušiak, 2014) a definoval ho ako: „*Zastrašovanie, vraždenie, ničenie, systematicky využívané na terorizovanie jednotlivcov, skupín, komunit či vlád s cieľom dosiahnuť uznanie svojich politických požiadaviek.*“ (Ivančík – Ušiak, 2014).

Nemecký autor Henner Hess uvádza ako definíciu terorizmu: „*Sériu vopred premyslených aktov priameho fyzického násilia, uskutočňovaných síce systematicky, ale*

s nepredvídateľnosťou a diskontinuitou s cieľom dosiahnuť psychický účinok na osoby, ktoré nie sú totožné s priamymi, fyzicky zasiahnutými obeťami.“ (Hess, 2002).

Oskar Krejčí označuje terorizmus ako: *„Systematické používanie fyzického násilia, a to prevažne voči civilistom a terorizmus je v podstate politickým nástrojom ozbrojeného boja slabých proti silným a v zásade ide o stratégiu ktorá predpokladá veľkú výhru pri malom riziku.“ (Krejčí, 2001).*

Slovenský odborník na bezpečnostnú problematiku Miroslav Kelemen definoval terorizmus ako: *„Súhrn antihumánnych metód hrubšieho zastrasovania politických odporcov hrozbou sily a užitia rôznych foriem násilia.“ (Ivančík – Ušiak, 2014).*

V roku 1999 Valné zhromaždenie OSN v Medzinárodnom dohovore o potláčaní financovania terorizmu definovalo terorizmus ako: *„Každý čin, ktorého úmyslom je spôsobiť smrť alebo vážnu ujmu na zdraví civilnej osobe alebo akejkoľvek inej osobe, ktorá sa aktívne nezúčastňuje na nepriateľských akciách v prípade ozbrojeného konfliktu, ak účelom tohto činu bolo na základe jeho povahy alebo súvislosti zastrášiť obyvateľstvo alebo prinútiť vládu alebo medzinárodnú organizáciu niečo konať alebo zdržať sa nejakého konania. Táto definícia sa stala medzinárodne najčastejšie uznávanou definíciou. (United Nations, 1999)*

1.2 Súčasná situácia

V správe Europolu TESAT 2020, ktorá hodnotí situáciu a teroristické trendy sa uvádza, že v roku 2019 v krajinách Európskej únie zahynulo po útokoch teroristov celkovo 10 ľudí a 27 bolo zranených. Majorita týchto útokov bola vykonaná džihádistami. Celkovo bolo pripravovaných 119 útokov, z čoho 57 malo etno-nacionalistické separatistické pozadie, 21 džihádistické, 26 ľavicové, 16 pravicové a 9 malo iné motívy. Na rozdiel od roku 2018, kedy teroristi pripravovali tri útoky zbraňami hromadného ničenia, sa v roku 2019 nevyskytol taký prípad. Džihádistické skupiny sa pri polovici útokov pokúsili použiť trhavy, ale všetky tieto útoky sa podarilo prekaziť. Pravicové, ako aj džihádistické teroristické skupiny prostredníctvom svojej propagandy najmä prostredníctvom internetu vyzývajú útočníkov k tzv. útokom osamelých vlkov, ktorých včasné vypátranie je zložitejšie a ku svojim útokom nepotrebujú silné finančné a logistické zázemie. Príkladom sú útoky

pravícových teroristov z Christchurch z Nového Zélandu (28 ročný útočník zavraždil 51 ľudí), El Pasa v USA (21 ročný útočník zavraždil 22 ľudí) a Halle v Nemecku (27 ročný útočník zavraždil 2 ľudí), kde boli útočníci členmi podobných online komunít a čerpali inšpiráciu jeden od druhého. V prípade džihádistických útokov boli všetky až na jeden pripravované jednotlivcami a celkovo pri nich zahynulo 10 ľudí. Tzv. Islamský štát stále ostáva hrozbou aj po svojej porážke a strate posledného ovládaného územia v Sýrii na hranici s Irakom v marci 2019. Taktiež jemu spriatelené skupiny sú stále aktívne v Afrike, na Blízkom východe a v Ázii. Hrozbu predstavujú tiež stovky až tisícky indoktrinovaných jedincov, ktorý sa po porážke Islamského štátu ocitli či už v zajatí alebo v utečeneckých táboroch, kde sa ďalej radikalizujú. Nemalé množstvo sa presúva do iných oblastí. Dá sa predpokladať, že po porážke Islamského štátu vedúcu rolu opäť prevezme Al-Káida, známa z vyššie spomenutých útokov na Svetové obchodné centrum a Pentagon. (Europol, 2020)

1.3 Financovanie terorizmu

Teroristické organizácie sa líšia vo veľkosti, štruktúre, operačnom dosahu, motivácii, nábore členov a schopnostiach. Aj napriek týmto rozdielom zdieľajú potrebu financií na realizáciu svojich cieľov. Rozdielne skupiny majú rozdielne priority, ktoré sa vyvíjajú v priebehu ich životného cyklu. Ich potreba financií sa teda zvyšuje budovaním infraštruktúry, vplyvu a schopností. Väčšie teroristické organizácie majú samozrejme vyššie finančné nároky, najmä tie, ktoré ovládajú určité územia. Na zabezpečenie ich širokej škály potrieb sa tieto organizácie snažia zabezpečiť stále a stabilné príjmy. Cena nielen samotného organizovania a vykonania útoku, ale aj zriaďovania a udržovania teroristickej organizácie a jej ideológie je nesmierna. Finančné prostriedky sú potrebné na propagáciu, platy operatívcoov a ich rodín, prepravné náklady, tréning, falšovanie dokumentov, úplatky, zbrane, a organizáciu útokov. Často sú potrebné taktiež rôzne vysoko nákladové služby, ktoré zahŕňajú propagandu, sociálne a charitatívne aktivity, ktoré dodávajú teroristickým organizáciám legitímnu cestu ako podporiť svojich členov a svoju činnosť u obyvateľstva. Potreby financií sa líšia pri tradičných veľkých teroristických organizáciách, ktoré majú danú hierarchickú štruktúru a často ovládajú územie a pri malých nezávislých a decentralizovaných teroristických bunkách, ktoré sa financujú nezávisle od veľkých organizácií. Na rozdiel od veľkých teroristických organizácií a skupín, malé teroristické bunky a osamelí vlni nepotrebujú na svoju činnosť veľké prostriedky, keďže samotné útoky

ich vo väčšine prípadov nevyžadujú. Prostriedky potrebujú prevažne na stravu, ubytovanie, komunikáciu, dopravu a obstaranie prostriedkov k útoku.

1.3.1 Náklady teroristických organizácií

Náklady teroristických organizácií môžeme rozdeliť do dvoch skupín:

a) Náklady na priamu operačnú podporu

Teroristické operácie: Teroristické organizácie potrebujú zdroje na vykonávanie útokov a prieskumu. To zahŕňa náklady na cestovanie, využívanie vozidiel, nákup zbraní a materiálov na výrobu trhavín, náklady na falošné dokumenty, ako aj na základné životné potreby a náklady ako ubytovanie, jedlo, zdravotnú starostlivosť a iné. Taktiež potrebujú zdroje na financovanie personálu, ktorý má na starosti doručovanie správ a transport hotovosti.

b) Náklady na udržiavanie infraštruktúry, organizácie a propagácie ideológie teroristickej organizácie

Propaganda a nábor nových členov: Teroristické organizácie potrebujú financie na nábor nových členov, ktorý vie byť finančne náročný a využíva rôzne nástroje. Využívanie internetu poskytuje menej nákladnú formu ale zastrešuje len úvodné kroky náboru. Zatiaľ čo mnohé teroristické organizácie využívajú sociálne siete na šírenie propagandy a získavanie zdrojov, viac komplexné organizácie investujú finančné prostriedky do sofistikovanej propagandy, ktorá zahŕňa vydávanie vlastných časopisov a dennej tlače ako aj obstarávanie internetových domén a ich administrácia, ale aj zakladanie televíznych a rádiových staníc na účely šírenia ich správ a svetonázoru.

Tréning: Všetky teroristické organizácie potrebujú zdroje na tréning svojich operujúcich agentov a sympatizantov v mnohých oblastiach, ktoré zahŕňajú: bojový a zbraňový tréning ako aj výučbu výroby trhavín a výbušnín, tréning v tajnej komunikácii a ideológii skupiny. Na to potrebujú aj prostriedky na zabezpečenie lokality, v ktorej tento tréning realizujú a ktorá musí byť ukrytá a náležite vybavená na vykonávanie týchto činností. V súčasnosti sa vykonáva taktiež virtuálny tréning za účelom dosiahnutia širokého záberu sympatizantov.

Platy a finančné kompenzácie: Mnohé teroristické organizácie majú vyčlenené zdroje na platy ich vodcov, popredných predstaviteľov, bežných členov, taktiež na podporu rodín členov, ktorí si odpykávajú tresty alebo zahynuli. Vďaka tejto podpore sú schopné upevniť vernosť svojich členov a pozdvihnúť ich zanietenosť pre ciele a ideológiu organizácie. Prostriedky na platy sú vyššie v prípade, ak príslušníci organizácie nemajú legitímny zdroj príjmov zo svojho bežného zamestnania.

Sociálne služby: Mnohé teroristické skupiny zakladajú sociálne inštitúcie na prevádzkovanie zdravotných, sociálnych a vzdelávacích služieb. Táto činnosť im pomáha podlamovať dôveryhodnosť legitímnych vlád prostredníctvom poukazovania na neefektívnosť alebo neexistenciu štátnych inštitúcií zastrešujúcich sociálne oblasti, čo má za následok zvýšenie popularity a dosahu teroristických organizácií.

1.3.2 Riadenie zdrojov

Tak ako pre všetky organizácie, aj pre teroristické skupiny je nevyhnutná schopnosť získať, presúvať, ukladať a neskôr použiť finančné prostriedky tak, aby dosiahli stanovené ciele. Dlhodobé finančné zdravie teroristickej organizácie má dopad na operačné tempo, dosah a robustnosť jej kampane. Finančný manažment teroristickej organizácie si vyžaduje plánovanie a efektívne hospodárenie so všetkými dostupnými zdrojmi. Veľké teroristické skupiny, najmä tie, ktoré ovládajú určité územie, dokumentujú príjmy, zdroje príjmov, výdavky, a vedú účtovníctvo pre potreby efektívneho plánovania. Taktiež sa v ich štruktúre nachádzajú schopní finanční manažéri, ktorí majú na starosti akumuláciu príjmov, nachádzanie finančných útočísk ako otváranie bankových účtov, zriaďovanie legitímnych spoločností, ako aj nachádzanie investičných príležitostí pre prebytočné prostriedky. Taktiež rozdeľujú prostriedky vrcholným predstaviteľom, členom a vykonávateľom teroristických útokov. V malých bunkách sa členovia tiež venujú finančnému manažmentu, ale z dôvodu malej veľkosti skupiny sa týmto činnostiam určení členovia nevenujú výhradne, ale je to len jedna z viacerých činností.

Finančný manažment teroristických organizácií sa uskutočňuje majoritne v tzv. daňových rajoch a v krajinách, kde finančný dohľad zo strany zodpovedných inštitúcií nie je dôsledný alebo sú ideologicky alebo inak naklonené teroristickým organizáciám. Na realizáciu týchto cieľov teroristické skupiny využívajú uzavreté spoločenské kruhy, do

ktorých preniknúť nie je jednoduché a tak ich monitorovanie a kontrola je veľmi zložitá. (FATF, 2015)

1.4 Boj proti financovaniu terorizmu

V Medzinárodnom dohovore o potláčaní financovania terorizmu je v druhom článku v bode 1 a 3 uvedená nasledovná definícia:

1. *Každá osoba spácha trestný čin v zmysle tohto dohovoru, ak akýmkoľvek spôsobmi, priamo alebo nepriamo, protiprávne a úmyselne, poskytuje alebo zhromažďuje finančné prostriedky s úmyslom alebo s vedomím, že by sa mali úplne alebo čiastočne použiť s cieľom vykonať*
 - a) *čin, ktorý je trestným činom podľa niektorej zo zmlúv uvedených v prílohe, ako ho definuje táto zmluva, alebo*
 - b) *akýkoľvek iný čin, ktorého úmyslom je spôsobiť smrť alebo vážnu ujmu na zdraví civilnej osobe alebo akejkoľvek inej osobe, ktorá sa aktívne nezúčastňuje na nepriateľských akciách v prípade ozbrojeného konfliktu, ak účelom tohto činu bolo na základe jeho povahy alebo súvislosti zastrašiť obyvateľstvo alebo prinútiť vládu alebo medzinárodnú organizáciu niečo konať alebo zdržať sa nejakého konania.*
3. *V súvislosti s činom, ktorý je trestným činom podľa odseku 1, nie je potrebné, aby sa finančné prostriedky skutočne použili na vykonanie trestného činu podľa odseku 1 písm. a) alebo b).*

Prílohy, na ktoré sa tento dohovor odvoláva sú:

1. *Dohovor o potláčaní protiprávneho zmocnenia sa lietadiel, podpísaný v Haagu 16. decembra 1970.*
2. *Dohovor o potláčaní protiprávnych činov ohrozujúcich bezpečnosť civilného letectva, podpísaný v Montreale 23. septembra 1971.*
3. *Dohovor o zabránení a trestaní trestných činov proti osobám požívajúcim medzinárodnú ochranu vrátane diplomatických zástupcov, prijatý Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov 14. decembra 1973.*
4. *Medzinárodný dohovor proti braniu rukojemníkov, prijatý Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov 17. decembra 1979.*
5. *Dohovor o fyzickej ochrane jadrových materiálov, prijatý vo Viedni 3. marca 1980.*
6. *Protokol o potláčaní násilných protiprávnych činov na letiskách slúžiacich medzinárodnému civilnému letectvu, doplnujúci Dohovor o potláčaní protiprávnych*

činov ohrozujúcich bezpečnosť civilného letectva, podpísaný v Montreale 24. februára 1988.

7. *Dohovor o potláčaní protiprávnych činov proti bezpečnosti námornej plavby, podpísaný v Ríme 10. marca 1988.*
8. *Protokol o potláčaní protiprávnych činov proti bezpečnosti pevných plošín umiestnených na podmorskej plytčine, podpísaný v Ríme 10. marca 1988.*
9. *Medzinárodný dohovor o potláčaní bombového terorizmu, prijatý Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov 15. decembra 1997.*

Ďalej tento dohovor v článku 8 uvádza:

1. *Každý štát, zmluvná strana, prijme vhodné opatrenia v súlade so svojimi vnútroštátnymi právnymi princípmi na identifikáciu, odhalenie a zmrazenie alebo zhabanie akýchkoľvek finančných prostriedkov použitých alebo vymedzených na účely spáchania trestných činov podľa článku 2, ako aj príjmov pochádzajúcich z takýchto trestných činov, a to na účely ich možného prepadnutia.*
2. *Každý štát, zmluvná strana, prijme vhodné opatrenia v súlade so svojimi vnútroštátnymi právnymi princípmi na prepadnutie finančných prostriedkov použitých alebo vymedzených na účely spáchania trestných činov podľa článku 2, ako aj príjmov pochádzajúcich z týchto trestných činov.*
3. *Každý štát, zmluvná strana, môže zvážiť, či uzavrie dohody o podieľaní sa na finančných prostriedkoch, ktoré pochádzajú z prepadnutí podľa tohto článku, s ostatnými štátmi, zmluvnými stranami, a to na základe princípu pravidelnosti alebo z prípadu na prípad.*
4. *Každý štát, zmluvná strana, zváži vytvorenie mechanizmu, na ktorého základe sa finančné prostriedky pochádzajúce z prepadnutí podľa tohto článku použijú ako kompenzácia obetiam trestných činov podľa článku 2 ods. 1 písm. a) alebo b) alebo ich rodinám.*
5. *Ustanovenia tohto článku sa vykonajú bez toho, aby sa dotkli práv tretích strán konajúcich dobromyseľne. (United Nations, 1999)*

Na tento dohovor ďalej nadväzuje Rezolúcia bezpečnostnej rady číslo 1373/2001, ktorá bola prijatá 28. septembra 2001 bezprostredne po útokoch z 11. septembra 2001. Táto rezolúcia je na základe kapitoly VII Charty OSN právne záväzná. Od štátov požaduje podobné kroky, aké boli uvedené v Medzinárodnom dohovore o potláčaní financovania terorizmu, ale nad ich rámec požaduje, aby sa štáty zdržali akejkoľvek podpory osobám,

ktoré sa podieľali na teroristických aktoch a aby štáty vynaložili najvyššiu mieru pomoci pri vyšetrovaní financovania teroristických skupín. (UN SECURITY COUNCIL, 2001)

1.4.1 Financial Action Task Force (FATF)

Financial Action Task Force je medzivládny orgán zameraný na ochranu finančného systému a ekonomiky pred hrozbami vyplývajúcimi z prania špinavých peňazí a financovania terorizmu. Založený bol v roku 1989 na summite G7 v Paríži predstaviteľmi krajín G7 a prezidentom Európskej komisie. V súčasnosti má FATF 36 členov a to: Argentínu, Austráliu, Rakúsko, Belgicko, Brazíliu, Kanadu, Čínu, Dánsko, Európsku komisiu, Fínsko, Francúzsko, Nemecko, Grécko, Radu spolupráce v Perzskom zálive, Hong Kong, Island, Indiu, Írsko, Taliansko, Japonsko, Kórejskú republiku, Luxembursko, Mexiko, Holandsko, Nový Zéland, Nórsko, Portugalsko, Ruskú federáciu, Singapur, Juhoafrickú republiku, Španielsko, Švajčiarsko, Turecko, Spojené kráľovstvo a Spojené štáty Americké. Za účelom splniť svoje ciele v boji s praním špinavých peňazí a financovaním terorizmu FATF plní nasledovné ciele:

- a) Identifikáciu a analýzu prania špinavých peňazí, financovania terorizmu a iných hrozieb pre integritu finančného systému vrátane použitých metód a trendov; preskúmanie vplyvu opatrení určených na boj proti zneužívaniu medzinárodného finančného systému; podpora národných, regionálnych a globálnych hodnotení hrozieb a rizík.
- b) Vývoj a zdokonaľovanie medzinárodných noriem v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu a šírenia zbraní (odporúčania FATF) s cieľom zabezpečiť ich aktuálnosť a účinnosť.
- c) Posudzovanie a monitorovanie svojich členov prostredníctvom „partnerských hodnotení“ a následných procesov s cieľom určiť mieru technickej zhody, vykonávania a účinnosti systémov boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu a šírenia zbraní; zdokonalenie štandardnej metodiky posudzovania a spoločných postupov na vykonávanie vzájomných hodnotení a následných hodnotení.
- d) Identifikácia a zapojenie sa do vysoko rizikových nespolupracujúcich jurisdikcií a jurisdikcií so strategickými nedostatkami v ich národných režimoch a koordinácia na ochranu integrity finančného systému pred hrozbou, ktorú predstavujú.
- e) Podpora úplného a účinného vykonávania odporúčaní FATF vo všetkých krajinách prostredníctvom globálnej siete regionálnych orgánov typu FATF (FSRB) a medzinárodných organizácií; zabezpečenie jasného porozumenia štandardom

FATF a dôsledného uplatňovania procesov vzájomného hodnotenia a následných opatrení v rámci globálnej siete FATF a posilnenie kapacity FSRB hodnotiť a monitorovať svoje členské krajiny, a to aj prostredníctvom odbornej prípravy a dosahu noriem.

- f) Podľa potreby reagovať na významné nové a objavujúce sa hrozby a riziká pre integritu finančného systému v súlade s potrebami identifikovanými medzinárodným spoločenstvom vrátane Rady bezpečnosti OSN, G-20 a samotnej FATF; príprava usmernení podľa potreby na uľahčenie vykonávania príslušných medzinárodných záväzkov spôsobom zlučiteľným s normami FATF (napr. pokračujúce práce v oblasti prania špinavých peňazí, financovania terorizmu vrátane nových a objavujúcich sa trendov a iného zneužívania finančného systému týkajúceho sa korupcie).
- g) Pomoc jurisdikciám pri vykonávaní finančných ustanovení rezolúcií Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov o terorizme a nešírení jadrových zbraní, posudzovaní stupňa vykonávania a účinnosti týchto opatrení v súlade s postupom vzájomného hodnotenia a následných opatrení FATF a prípravou usmernení podľa potreby s cieľom uľahčovať vykonávanie príslušných medzinárodných záväzkov spôsobom zlučiteľným s normami FATF.
- h) Udržiavanie spolupráce s inými medzinárodnými organizáciami a orgánmi, najmä s Organizáciou Spojených národov, s cieľom zvýšiť dosah činností a cieľov FATF.
- i) Zapojenie a konzultovanie so súkromným sektorom a občianskou spoločnosťou o záležitostiach týkajúcich sa celkovej práce FATF prostredníctvom každoročného konzultačného fóra a iných metód udržiavania pravidelného kontaktu na podporu transparentnosti a dialógu smerom k účinnejšiemu vykonávaniu noriem FATF.
- j) Plniť všetky nové úlohy dohodnuté svojimi členmi v rámci svojich činností a v rámci tohto mandátu; a prevzatie týchto nových úloh, iba ak má osobitný dodatočný príspevok, pričom sa zabráni duplikácii existujúceho úsilia inde. (FATF, 2019)

1.4.2 Odporúčania FATF

V odporúčaní FATF sa stanovuje komplexný a jednotný rámec opatrení, ktoré by mali krajiny vykonávať s cieľom boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, ako aj financovaniu šírenia zbraní hromadného ničenia. Keďže krajiny majú rôzne právne, administratívne a operačné rámce a rôzne finančné systémy, nemôžu prijať

rovnaké opatrenia na boj proti týmto hrozbám. Odporúčania FATF preto stanovujú medzinárodný štandard, ktorý by krajiny mali implementovať prostredníctvom opatrení prispôsobených ich konkrétnym okolnostiam. V odporúčaniach FATF sa uvádzajú základné opatrenia, ktoré by krajiny mali prijať a to:

- identifikovať riziká a rozvíjať opatrenia a domácu koordináciu;
- prenasledovať pranie špinavých peňazí, financovanie terorizmu a financovanie šírenia zbraní;
- uplatňovať preventívne opatrenia pre finančný sektor a iné určené sektory,
- ustanoviť právomoci a zodpovednosti pre príslušné orgány (napr. Orgány činné v trestnom konaní, a orgány dohľadu) a iné inštitucionálne opatrenia;
- zvýšiť transparentnosť a dostupnosť informácií o skutočnom vlastníctve právnických osôb a dojednaní;
- uľahčiť medzinárodnú spoluprácu. (FATF, 2019)

1.4.3 Regionálne orgány typu FATF (FSRB)

Regionálne orgány typu FATF sú regionálne zoskupenia, ktoré majú za cieľ šírenie a implementáciu opatrení proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. Ide o regionálne FATF inštitúcie, ktoré ale nie sú hierarchicky závislé od FATF. Taktiež majú na starosti hodnotenia svojich členov za účelom identifikácie slabín v prijatej legislatíve a výkone boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu a následného odporúčenia krokov k náprave. (SCHOT, 2006) Niektorí členovia Regionálnych orgánov FATF sú aj členovia FATF. V súčasnosti sa jedná o týchto deväť Regionálnych orgánov FATF:

- Asia/Pacific Group on Money Laundering (APG) so sídlom v Sydney v Austrálii;
- Caribbean Financial Action Task Force (CFATF) so sídlom v Port of Spain v Trinidade a Tobagu;
- Eurasian Group (EAG) so sídlom v Moskve v Rusku;
- Eastern & Southern Africa Anti-Money Laundering Group (ESAAMLG) so sídlom v Dar es Salaam v Tanzánii;
- Central Africa Anti-Money Laundering Group (GABAC) so sídlom v Libreville v Gabone;
- Latin America Anti-Money Laundering Group (GAFILAT) so sídlom v Buenos Aires, Argentíne;

- West Africa Money Laundering Group (GIABA) so sídlom v Dakare v Senegale;
- Middle East and North Africa Financial Action Task Force (MENAFATF) so sídlom v Maname, Bahrajne;
- Council of Europe Anti-Money Laundering Group (MONEYVAL) so sídlom v Štrasburgu vo Francúzsku (Rada Európy). (FATF, 2019)

1.4.4 Skupina Egmont

Skupina Egmont bola založená v roku 1995 v Egmont-Arenbergskom paláci v Bruseli po prijatí prvých odporúčaní FATF proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu ako malá skupina finančných spravodajských jednotiek. S nárastom členov na 139 sa skupina v roku 2013 v Sun City v Juhoafrickej republike rozhodla prijať chartu a iné základné dokumenty na usmernenie jej činnosti. Prijal sa taktiež proces, ktorý viedol k prvému strategickému plánu venujúcemu sa dvom oblastiam a to:

- a) Posilneniu efektívnej výmeny informácií medzi finančnými spravodajskými jednotkami.
- b) Pomoci dodržiavania medzinárodných noriem a rozvíjania a zdieľania odborných znalostí medzi členmi skupiny.

Skupina Egmont je fórom na zdieľanie finančných informácií a posilňovanie operačných kapacít svojich členov v boji proti praniu špinavých peňazí a financovaniu teroristických aktivít. V súčasnosti má 159 členov, ale nie je riadená žiadnou legislatívou, ktorá by upravovala jej fungovanie. Ide o voľné zoskupenie finančných spravodajských jednotiek. V pláne na roky 2018-2021 si stanovila 4 strategické ciele a to:

- a) uľahčenie dvojstranných a mnohostranných výmen finančných informácií,
- b) posilniť schopnosti finančných spravodajských jednotiek,
- c) rozšíriť pole vedomostí skupiny,
- d) rozvíjať nové partnerstvá. (EGMONT, 2018)

1.4.5 Finančné spravodajské jednotky

Boj s práním špinavých peňazí a s financovaním terorizmu si vyžaduje analýzu účtovných záznamov, záznamov o nehnuteľnostiach, obchodných registrov a mnohých ďalších dokumentov a zmlúv. V súčasnosti sa jedná o komplexnú a náročnú prácu, ktorú majú na starosti práve finančné spravodajské jednotky (FSJ). V Dohovore OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu sa v článku 7 bode 1. (b) uvádza, že: „*bez dotknutia*

sa článkov 18 a 27 tohto dohovoru zabezpečí, aby administratívne orgány, orgány regulácie, orgány zabezpečujúce uplatňovanie práva a iné orgány určené na boj proti praniu špinavých peňazí (vrátane súdnych orgánov, ak je to vhodné podľa vnútroštátnych právnych predpisov) boli spôsobilé spolupracovať a vymieňať si informácie na národnej a medzinárodnej úrovni za podmienok ustanovených ich vnútroštátnymi právnymi predpismi, a na tento účel posúdi vytvorenie útvaru pre finančné spravodajstvo, ktorý bude pôsobiť ako národné centrum zhromažďovania, analýz a rozširovania informácií týkajúcich sa možného prania špinavých peňazí.“(UN, 2004)

Egmontská skupina ich definuje ako centrálnu národnú agentúru zodpovednú za prijímanie, evidovanie, analýzu, vyhodnocovanie a spracovávanie hlásení týkajúcich sa aktivít podozrivých z legalizácie špinavých peňazí a financovania terorizmu a posúvanie týchto informácií ďalším zodpovedným orgánom či už doma alebo v zahraničí.

Finančné spravodajské jednotky (FSJ) možno rozčleniť do štyroch typov a to:

- a) Policajná FSJ – agentúra v rámci policajných štruktúr. Výhodou je už existujúca infraštruktúra a možnosť rýchlo konať v prípade podozrenia na pranie špinavých peňazí alebo financovanie terorizmu. V Slovenskej republike máme práve tento typ FSJ.
- b) Justičná FSJ – podobne ako pri policajnej FSJ aj pri justičnej je výhoda už existujúcej infraštruktúry a možnosť urýchlene konať v prípade podozrenia na pranie špinavých peňazí alebo financovanie terorizmu.
- c) Administratívna FSJ – agentúra, ktorá nespadá do policajných alebo justičných štruktúr a hlavným dôvodom je vytvorenie nárazníka medzi finančnými inštitúciami a policajnými agentúrami. Predpokladá sa ústretivejšie jednanie zo strany finančných inštitúcií, ktoré nemusia mať obavy, že ich klient bude neprávom stíhaný. To má za následok, že v prípade objavenia nelegálnej činnosti sú informované orgány činné v trestnom konaní, ktoré prípad preberajú na ďalšie vyšetrenie.
- d) Hybridná FSJ – kombinácia viacerých typov FSJ. (IMF, 2004)

1.4.6 Skupina Wolfsberg

Skupina Wolfsberg bola založená v roku 2000 na zámku Wolfsberg skupinou dvanástich svetových bánk za účelom zostavenia usmernení v boji proti praniu špinavých peňazí pre súkromné banky. Zásady Wolfsberg proti praniu špinavých peňazí pre súkromné

bankovníctvo boli následne uverejnené v októbri 2000, revidované v máji 2002 a opäť naposledy v júni 2012. V súčasnosti má skupina 13 členov a to:

- Banco Santander
- Bank of America
- Barclays
- Citigroup
- Crédit Suisse
- Deutsche Bank
- Goldman Sachs
- HSBC
- J.P. Morgan Chase
- MUFG
- Société Générale
- Standard Chartered
- UBS.

Tento súbor zásad neskôr skupina doplnila o v znamn y počet dokumentov, či už vo forme zásad, usmernen , často kladených otázok alebo vyhl sen . Dokumenty zah nj  vyhlásenie o financovan  terorizmu, zásady proti praniu špinavých peňazí pre korešpondentská bankovníctvo, usmernenie k riadeniu rizika prania špinavých peňazí,  ast  otázky o politicky exponovaných osobách, zásady financovania obchodu, usmernenie k programom súladu s predpismi proti korupcii a vyhlásenie potvrdzujúce opatrenia na zvv sienie transparentnosti medzinárodných bezhotovostných prevodov na podporu efektívnosti globálnych programov proti praniu špinavých peňazí a boja proti financovaniu terorizmu. Tieto zásady ale majú len odpor  aj ci charakter a nie sú nijak zaväzujúce. (SCHOT, 2006)

2 CIEĽ PRÁCE, METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA

2.1 Cieľ práce

Cieľom bakalárskej práce je zistiť, aké finančné transakcie využívajú teroristické skupiny na svoje financovanie.

Primárny cieľ záverečnej práce je podmienený čiastkovými cieľmi, ktoré pomáhajú komplexnejšie definovať problematiku. Pod čiastkové ciele patrí nasledovné:

- Z dostupných zdrojov identifikovať zdroje financií teroristických skupín,
- identifikovať využívanie kryptomien teroristickými skupinami,
- zadefinovať oficiálny platobný styk a teroristické skupiny,
- identifikovať tieňový platobný styk a teroristické skupiny,
- identifikovať riziká financovania terorizmu v súvislosti so situáciou spôsobenou pandémiou vírusu COVID-19,
- analýza a vyhodnotenie vybranej prípadovej štúdie.

Výskumné otázky

1. Aké finančné transakcie využívajú teroristické skupiny na svoje financovanie?
2. Využívajú teroristické skupiny kryptomeny?
3. Aké financovanie teroristické skupiny preferujú?

2.2 Metodika práce a metódy skúmania

V tejto časti záverečnej práce charakterizujeme objekt skúmania, pracovné postupy, spôsob získavania údajov a ich zdroje a charakterizujeme metódy využité na dosiahnutie stanovených cieľov.

2.2.1 Charakteristika objektu skúmania,

V prvej časti bakalárskej práce sme spracovali teoretické poznatky týkajúce sa platobného styku, právnych noriem riešiacich obmedzenia financovania teroristických

skupín. V druhej časti práce sme sa zamerali na aktuálne využívanie jednotlivých foriem financovania teroristických organizácií.

2.2.2 Pracovné postupy

Pred začatím vypracovávanía bakalárskej práce, sme si zdefinovali osnovu práce. Písanie bakalárskej práce sme začali spracovaním teoretickej časti, v ktorej sme sa sústredili na historický vývoj terorizmu v novodobých dejinách, vymedzenie základných pojmov, ako je terorizmus a financovanie terorizmu a súčasnú situáciu v Európe a vo svete. Ďalej sme opísali problematiku financovania, nákladov teroristických skupín a boju proti financovaniu terorizmu na medzinárodnej úrovni. Po vypracovaní teoretickej časti sme v druhej kapitole zdefinovali cieľ záverečnej práce a metódy využívané pri písaní práce. Vo výsledkovej časti bakalárskej práce sme analyzovali metódy, ktoré teroristi využívajú na svoje financovanie, či už z legálneho alebo nelegálneho prostredia a ako tieto prostriedky presúvajú v medzinárodnom prostredí. Vybrané metódy sú doplnené o príklady zo súčasnosti. Ďalej sme v kapitole opísali aktuálnu situáciu s terorizmom a COVID-19. Kapitulu sme uzavreli prípadovou štúdiou, ktorú sme doplnili o naše odporúčania na zlepšenie. V závere sme stručne zhodnotili dosiahnuté výsledky vo vzťahu k stanoveným cieľom.

2.2.3 Spôsob získavania údajov a ich zdroje,

Na spracovanie problematiky bakalárskej práce sme využívali sekundárne údaje, ktorými sú:

- Odborné knihy,
- Vedecké články,
- Internetové zdroje.

2.2.4 Použité metódy vyhodnotenia a interpretácie výsledkov

Pri spracovaní záverečnej práce sme pracovali s viacerými metódami. V teoretickej časti sme pracovali najmä s:

- Literárnym a internetovým rešeršom – pomocou ktorého sme získali komplexné informácie z dostupných publikácií.
- Metóda analýzy – využívali sme ju pri jednotlivých právnych normách a smerniciach
- Metóda excerpce – z množstva získaných informácií sme vyňali tie najpodstatnejšie.
- Metóda syntézy – predstavuje zhrnutie vyňatých informácií do uceleného celku.

- Metóda komparácie – využili sme ju hlavne pri porovnávaní rozličných právnych noriem, ktoré riešia problematiku financovania teroristických skupín.

3 VÝSLEDKY PRÁCE

3.1 Metódy teroristických organizácii na zisk príjmov

Vo všeobecnosti teroristické organizácie získavajú finančné zdroje zo širokej škály zdrojov. Patria sem legitímne zdroje ako charity, legitímne podnikanie, financovanie prostredníctvom darov, samofinancovanie alebo financovanie prostredníctvom kriminálnych aktivít ako obchod s narkotikami, zbraňami, únosy, atď. Za účelom pokrytia svojich potrieb tieto zdroje často kombinujú.

3.2 Legitímne zdroje financií:

3.2.1 Dary

Dary teroristickým organizáciám môžu pochádzať zo širokého spektra darcov. Môžu nimi byť bohatí podporovatelia alebo široké masy podporovateľov. (FATF, 2015) Rumunsko v roku 2019 nahlásilo, že organizácia Kurdska strana pracujúcich využívala výročný fundraising na financovanie svojich operácií. (EUROPOL, 2020)

3.2.2 Charity a neziskové organizácie

Teroristické organizácie často využívajú neziskové organizácie aby získali ich prostriedky a tiež aby sa dostali k sieťam ich podporovateľov. Neziskové organizácie ťažia z dôvery spoločnosti, majú prístup k verejným zdrojom a ich aktivity často vyžadujú prácu s hotovosťou. Charity a neziskové organizácie pôsobia aj v medzinárodnom prostredí a tak sú pre teroristické organizácie vhodným prostriedkom pre národné a medzinárodné prepojenia, ktoré sú vhodné na maskovanie finančných transakcií. Organizácie pôsobiace v regiónoch zasiahnutých teroristickou aktivitou sú vhodným prostriedkom na financovanie aktivít teroristov. Výhodou neziskových organizácií je, že nepodliehajú regulačným opatreniam ako bežné finančné inštitúcie alebo verejne vlastnené korporácie.

Spôsoby akým teroristické organizácie využívajú neziskové organizácie:

- Spreneverenie prostriedkov cez spriatelnené osoby teroristickým skupinám.
- Zneužitie časti vedenia neziskových organizácii pre ciele teroristickej organizácie.
- Využitie neziskovej organizácie na verbovanie členov do teroristickej skupiny.

- Založenie neziskovej organizácie za cieľom financovania teroristickej organizácie. (FATF 2014)

3.2.3 *Legitímne podnikanie*

Príjmy legitímnych podnikov založených členmi teroristických skupín alebo spriatelеныmi osobami sú jedným z príjmov teroristických skupín. Využívajú pritom najmä podniky v odvetviach, kde nie je potrebná formálna kvalifikácia a počiatočná investícia nevyžaduje značné prostriedky. Preferované sú odvetvia, kde je ťažko dokázať vzťah medzi predajmi a príjmami, teda odvetvia, ktoré pracujú najmä s hotovosťou. (FATF, 2015) Napríklad v júni 2019 bolo v Španielsku zatknutých deväť občanov Španielska a jeden sýrsky občan, ktorí využívali legitímny biznis na získavanie zdrojov, ktoré následne posielali Al-Kájde do Sýrie. (EUROPOL, 2020)

3.2.4 *Samofinancovanie*

V prípadoch malých buniek alebo osamelých vlkov výška zdrojov, ako už bolo vyššie spomenuté, nie je vysoká a preto je samofinancovanie postačujúce. Zahŕňa zdroje zo zamestnania, sociálnu podporu, predaj aktív, úspory, pôžičky od rodinných príslušníkov a iné nekriminálne zdroje financií. (FATF, 2015)

3.3 **Vyžívanie kriminálnych aktivít na financovanie**

V minulosti teroristické skupiny získavali majoritu svojich zdrojov od štátnych sponzorov. Medzinárodný tlak ale obmedzil túto formu financovania, a tak sa stala menej spoľahlivou a v niektorých prípadoch úplne zanikla. Súčasný fenomén malých decentralizovaných skupín neumožňuje takéto financovanie, keďže malé skupiny oproti veľkým tradičným skupinám nemajú potrebné kontakty a postavenie.

Kriminálne aktivity sú teda jedným z príjmov teroristov. Tí využívajú na svoje financovanie kriminálne činnosti od malých podvodov až po závažný organizovaný zločin.

3.3.1 *Výpalníctvo*

Teroristické organizácie často vypaľujú obyvateľstvo alebo lokálne podniky v oblastiach, ktoré majú pod kontrolou. Tie zo strachu a z dôvodu často neexistujúcej

ochrany alebo strachu z odplaty, ak by sa teroristické skupiny dozvedeli o nahlásení kriminálnej činnosti, požadované finančné prostriedky odvedú. Výpalníctvo sa odohráva aj v uzavretých komunitách vo vyspelých krajinách. Teroristi tzv. zdaňujú organizovaný zločin iných kriminálnych skupín, ktoré musia odovzdať časť zisku zo svojich aktivít, ktorými môže byť pašeráctvo, obchod s bielym mäsom, obchod s narkotikami a iné. (FATF, 2015)

3.3.2 Obchod s narkotikami

Dôležitosť obchodu s narkotikami ako zdroja príjmov teroristických skupín narástol so znižujúcou sa úlohou štátnych sponzorov. Tento trend v niektorých prípadoch znemožnil rozlíšenie medzi obyčajným organizovaným zločinom a teroristami, keďže tieto skupiny často spolupracujú. Globalizácia umožnila skupinám rozšíriť svoje aktivity a medzinárodné siete, cez ktoré obchodujú. (FATF, 2015) Napríklad teroristická skupina Hizbaláh je podozrivá z obchodu s narkotikami a diamantmi a prania peňazí cez obchod s ojazdenými autami. Financie sú následne poslané do Libanonu cez bežné bankové prevody a fyzický transport financií v hotovosti letecky. (EUROPOL, 2020)

3.3.3 Zneužitie kreditných kariet

Jednoduchosť zneužitia platobnej karty cudzej osoby robí z tohto prostriedku ideálny spôsob ako sa dostať k finančným prostriedkom. Existuje trh, na ktorom sa predávajú získané osobné údaje a údaje z odcudzených bankových kariet. (FATF, 2015)

3.3.4 Zneužívanie šekov

Zneužitie šekov je ďalšia pomerne jednoduchá praktika, ktorou teroristické organizácie získavajú prostriedky. Táto praktika zahŕňa otváranie účtov na cudzie meno. Po nahromadení dostatku šekových knižiek sú tieto prostriedky použité na nákup tovaru do čiastky, ktorá podlieha overeniu. Následne je tovar vrátený za hotovosť. Táto činnosť je často vykonávaná viacerými osobami, ktoré disponujú šekmi k tomu istému účtu a tým maximalizujú svoj zisk pred tým, ako sú tieto šeky overené. Týmto spôsobom sú schopní získať za relatívne krátky čas významné prostriedky. (FATF, 2015)

3.3.5 Únosy

Teroristické skupiny vykonávajú únosy pre zisk v podobe výkupného. Hotovosť zohráva v týchto prípadoch významnú úlohu, keďže monitorovanie jej pohybu je

problematické. Nie je ojedinelé, že výkupné sa žiada v inej krajine ako bol vykonaný únos. (FATF, 2015)

3.3.6 Využívanie štátnych sponzorov a zlyhaných štátov

Teroristické skupiny využívajú pôsobenie v štátoch, ktoré nemajú dôslednú právnu kontrolu, tolerujú teroristické organizácie alebo ich aktívne podporujú. Tým vytvárajú veľmi potrebnú podporu teroristickým organizáciám, či už v podobe útočiska, náborovej základne, zdrojovej základne atď. (FATF, 2015)

3.3.7 Využívanie prírodného bohatstva

Teroristické organizácie ovládajúce územie v štátoch, ktoré nemajú účinnú kontrolu tohto územia, umožňujú využiť prírodné bohatstvo na ciele teroristov. Zdrojom príjmov môže byť obchod s ropou, zemným plynom, uhlím, diamantmi, zlatom a inými drahými kovmi. Patrí sem aj obchod s drevom alebo slonovinou. Teroristické skupiny vyberajú mýto od ťažobných spoločností na cestách a spoplatňujú ťažbu v oblastiach, ktoré majú pod kontrolou. Odoberajú časť úrody alebo spoplatňujú farmárov. (FATF, 2015)

3.3.8 Obchod s artefaktmi

Obchod s artefaktmi je zdrojom financií pre organizácie operujúce v oblastiach, kde sa nachádzajú významné historické pamiatky. (FATF, 2015)

3.3.9 Prevádzáčstvo

Existuje podozrenie, že prostriedky získané z prevádzáčstva sú využívané na financovanie terorizmu. Taliansky vyšetrovatelia v roku 2019 zadržali tuniskú skupinu, ktorá sa venovala prevádzáčstvu a pašeráctvu a okrem vedenia skupiny zatkla aj člena pre šírenie džihádistickej propagandy. (EUROPOL, 2020)

3.4 Presun financií teroristickými skupinami

Transfer finančných prostriedkov teroristickými organizáciami môžeme rozdeliť do troch hlavných metód. Prvou je využívanie finančného systému, druhou fyzické presuny hotovosti alebo cenín a treťou je medzinárodný obchodný systém. Teroristické organizácie často na presun financií zneužívajú legitímne operujúce organizácie, charitatívne organizácie a alternatívne prevodné systémy. Neustály vývoj v metódach, ktoré teroristické skupiny využívajú sťažuje identifikovanie preferovaných a najviac využívaných metód, keďže využívajú všetky dostupné metódy, ktoré na svete existujú k medzinárodnému presunu financií. (FATF, 2015)

3.4.1 Finančný sektor

Finančné inštitúcie a regulovaní poskytovatelia finančných služieb poskytujú teroristickým organizáciám jednoduchý a rýchly spôsob ako presunúť financie v rámci jednej alebo medzi viacerými jurisdikciami. Bežné financovanie je často dosahované využívaním bežného bankového systému, kedy odosielateľ a prijímateľ sa ukrývajú pod nastrčenými falošnými identitami alebo spoločnosťami. (FATF, 2015)

Medzi rokmi 2001 a 2007 banka HSBC obišla opatrenia Spojených štátov amerických týkajúcich sa boja proti praniu špinavých peňazí a zrealizovala takmer 25 000 transakcií v celkovej sume 19,4 miliardy USD cez HBUS - platformu na obchodovanie s digitálnymi aktívami - americkú pobočku banky HSBC s plným vedomím, že tieto financie majú napojenie na Irán. Tieto transakcie ale neboli jediné, odhalili sa taktiež transakcie s napojením na Barmu, Kubu, Severnú Kóreu, Sudán a Saudskú Arábiu ako aj na osoby na zozname SDN, čo je zoznam osôb a organizácií, ktorých aktíva sú v USA zmrazené a všeobecne je zakázaný kontakt občanov USA s týmito osobami. (US SENATE, 2012)

3.4.2 Medzinárodný obchod

Medzinárodný obchod s tovarmi v roku 2017 dosiahol hodnotu 17,73 bilióna USD a medzinárodný obchod so službami 5,28 bilióna USD. Pri takto veľkom objeme obchodu je pre úrady veľmi komplikované odhaliť transakcie, ktoré slúžia na financovanie terorizmu.

Medzi jednu z najpopulárnejších metód patrí nadhodnotenie alebo podhodnotenie tovaru alebo služieb. Pri nadhodnotení je exportér schopný získať čiastku prevyšujúcu

hodnotu tovaru a pri podhodnotení zas obohatiť importéra. Taktiež sa využíva exportovanie tovaru, ktorý je iný ako deklarovaný tovar. Pri službách je pre inštitúcie veľmi zložité odhaliť fiktívne alebo nadhodnotené služby. Preferovanou metódou je podhodnotenie tovaru, keďže sa takto vyhnú vyššej platbe cla v cieľovej krajine.

Časté je nadhodnocovanie a podhodnocovanie množstva tovaru, kedy je odoslané vyššie alebo nižšie množstvo ako je deklarované.

Ďalšou metódou je viacnásobné prijatie alebo odoslanie platby za ten istý tovar. Pri odhalení takejto praktiky sa previnilci môžu ukryť za platbu z omeškania, úpravu obchodných podmienok alebo doplatenie zvyšnej dlžnej čiastky za dodaný tovar. (FATF, 2006)

3.4.3 Kuriéri

Využívanie kuriérov, ktorí pašujú finančné prostriedky, je spôsob ako sa vyhnúť kontrole, ktorá je aktívna pri finančných inštitúciách. Časté je presúvanie prostriedkov nielen v hotovosti ale aj vo forme cenných kovov ako zlata, drahokamov, narkotík a iných komodít. Tento spôsob je preferovaný v oblastiach, ktoré nemajú rozvinutý finančný systém, ako je napríklad Afrika a Blízky Východ alebo v prípade, ak prostriedky pochádzajú z nelegálnej činnosti, ako napríklad obchod s narkotikami a ich legitimizácia je náročná. Kuriéri môžu využívať priame spojenia medzi krajinami ale aj sofistikovane siete, kde sú prostriedky niekoľkokrát zamenené, aby sa sťažilo ich odhalenie a zmapovanie ich presunu.

Presun hotovosti prostredníctvom kuriérov je nákladnejší ako využívanie bežných bankových prevodov.

3.4.4 Alternatívne prevodné systémy

V angličtine Alternative Remittance Systems predstavujú atraktívnu možnosť pre teroristov a teroristické skupiny ako previesť zdroje. Tento nástroj využívajú pre jeho slabšie alebo neexistujúce monitorovanie a regulovanie zo strany úradov. Tieto systémy umožňujú rýchly a anonymný prevod prostriedkov. Fungujú najmä v prostrediach so slabým bankovým sektorom a tam kde je tradícia v ich využívaní. Využívajú sa najmä na doručenie prostriedkov jednotlivým teroristickým bunkám. Fungujú na princípe vzťahov medzi

odosielateľom a prijímateľom, kde odosielateľ kontaktuje agenta, ktorý následne kontaktuje agenta v cieľovej krajine, ktorý má prostriedky vyplatiť. Akonáhle odosielateľ vyplatí prostriedky aj s províziou agentovi na svojej strane, ten dá povel agentovi v cieľovej krajine aby finančné prostriedky vyplatil prijímateľovi. Tento systém vyžaduje, aby cieľový agent disponoval požadovanými prostriedkami a aby agenti mali k sebe dôveru, keďže vyplácajúci agent v momente vyplatenia ešte nemá vyrovnanú pohľadávku voči agentovi zadávajúcemu povel na vyplatenie. Vyrovnanie agentov môže následne prebiehať rôznymi spôsobmi, či už protislužbou alebo následným transferom prostriedkov medzi agentmi. (Vaccani 2010)

V rôznych lokalitách sa tento systém nazýva inak a funguje na rozličných bázach. V arabských krajinách a v Afganistane sa nazýva Hawala, v Indii a Pakistane Hundi, v Číne má množstvo názvov medzi ktoré patria Fei ch'ien, Hui k'uan, Ch'iao hui, Nging sing kek Med, Poey Kuan sa nazýva v Thajsku, a Bangelap v Indonézii. V Latinskej Amerike drogové kartely využívajú Black Market Peso Exchange čiže výmenu pesa na čiernom trhu. (FATF 2003)

Na vyrovnanie transakcii medzi agentmi sa okrem vyššie spomenutého jednoduchého modelu využívajú aj mnohé ďalšie, ako napríklad zahrnutie tretej strany do vyrovnania transakcie, alebo aj množstvo agentov fungujúcich v zložitom systéme vyrovnávaní záväzkov vyžadujúcom dôkladné zaznamenávanie transakcií agentmi. (Vaccani 2010)

V Španielsku v roku 2019 zadržali štyridsaťtri ročného občana Sýrie a príslušníka teroristickej organizácie Islamský štát, ktorý prostredníctvom Hawali presúval financie získané od sympatizantov Islamského štátu do Sýrie, kde mali byť použité na cestovné náklady bojovníkov hnutia a neskôr toho istého roku zadržali ďalšieho sympatizanta Islamského štátu sedemdesiatjeden ročného španielskeho občana irackého pôvodu, ktorý rovnako zasielal peniaze hnutiu. (EUROPOL, 2020)

3.4.5 Využívanie charít a neziskových organizácií

Charitatívne organizácie sú pre teroristické skupiny atraktívnym spôsobom ako presúvať finančné prostriedky. Zneužívanie tohto sektora umožňuje teroristickým organizáciám využívať bohatú sieť neziskových organizácií a presúvať prostriedky priamo

do rizikových oblastí, kde im vďaka obrovskému objemu presúvaných finančných prostriedkov stačí diverzia veľmi malého podielu týchto prostriedkov. (FATF, 2014)

3.4.6 Predplatené platobné karty

Predplatené platobné karty sú zakúpené vopred väčšinou online a umožňujú platbu alebo výbery rovnako ako bežné debetné alebo kreditné karty v bankomatoch alebo u obchodníkov zapojených do platobnej siete niektorého z vydavateľov týchto kariet, ako je napríklad Visa alebo MasterCard. Predplatené platobné karty postupne nahrádzajú cestovné šeky. Držiteľ karty túto kartu a objem finančných prostriedkov držaných na tejto karte pri vstupe do cieľovej krajiny nedeklaruje a po vstupe do krajiny môže prostriedky voľne z karty vyberať. Obmedzovaný je iba limitom na výber hotovosti v bankomate. Karty umožňujú držiteľom skryte vyberať prostriedky, ktoré môžu byť aj naďalej po vstupe do cieľovej krajiny dopĺňané a držiteľ môže disponovať aj viacerými kartami naraz, ktoré mu môžu byť aj zaslané, keďže k výberu prostriedkov mu stačí PIN kód. (FATF, 2014)

3.4.7 Internetové platobné systémy

Internetové platobné systémy, ako je napríklad PayPal, umožňujú ich užívateľom prístup k vopred predplateným účtom a sú využívané k elektronickým prevodom prostriedkov od užívateľov k užívateľom, ktorými môžu byť osoby ale aj podniky, ktoré disponujú účtom u rovnakého poskytovateľa. Užívatelia sa nie vždy musia registrovať aby museli obdržať prostriedky z takéhoto účtu. V praxi sa väčšinou na financovanie teroristických potrieb využívajú malé prevody z väčšieho množstva účtov na viacero účtov, ktoré slúžia na úhradu vybavenia potrebného k cestovaniu teroristických bojovníkov. Tieto systémy sa tešia veľkej popularite, keďže väčšina teroristických bojovníkov je vo veku od 21 do 35 rokov a väčšinou sú v používaní týchto účtov zbehlí z civilného života. (FATF, 2014)

3.4.8 Virtuálne meny

Virtuálne meny od svojho začiatku prilákali veľké množstvo investícií v podobe nákupu ich samotných, ako aj na nich postavenej platobnej infraštruktúre. Tento nástroj sa tak stal populárnou možnosťou k prevodu prostriedkov cez internet. Tieto systémy však prilákali množstvo kriminálnych skupín snažiacich sa zneužiť túto inováciu v platbách, keďže ponúkajú možnosť ako previesť cezhranične prostriedky bez toho, aby boli

monitorované. Prvotný nákup síce je monitorovateľný cez bankový systém ale ďalšie narábanie s týmito menami je možné veľmi efektívne ukryť cez množstvo transferov. Napríklad Bitcoin nemá k účtom priradené meno a nedisponuje centrálnym serverom alebo databázou. Nepožaduje a neposkytuje identifikáciu a narába iba so záznamom o prevode, ku ktorému nemusí byť priradená skutočná identita. (FATF, 2015) V Belgicku pravicová skupina Nordiska motståndsrörelsen žiadala návštevníkov ich webstránky Nordfront o donáciu vo virtuálnej mene na podporu svojej činnosti (EUROPOL, 2020)

3.5 Financovanie terorizmu v súvislosti s pandémiou vírusu COVID-19

Pandémia vírusu COVID-19 priniesla celú škálu reakcii vlád, od iniciatív v oblasti sociálnej pomoci a daňových úľav, až po zákazy vychádzania a cestovné obmedzenia. Zatiaľ čo reakcie a opatrenia vlád sa v každej krajine líšia v závislosti od dopadu pandémie, opatrenia môžeme zhrnúť nasledovne:

- Vlády, podniky a jednotlivci sa čoraz viac obracajú na onlineové systémy, či už za účelom práce alebo sociálnej interakcie.
- Podniky, ktoré sú klasifikované ako nepodstatné, sa fyzicky uzavreli. Základné aj nepodstatné podnikanie zaznamenáva zvýšený onlineový online.
- Pandémia vírusu COVID-19 vyvolala výrazný dopyt po zdravotníckych pomôckach, ako sú osobné ochranné prostriedky, ventilátory a lieky, čo spôsobilo celosvetový nedostatok tohto tovaru.
- Banky a finančné inštitúcie naďalej fungujú, ale obmedzujú bankové služby na pobočkách.
- Zatvorenie mnohých podnikov viedlo k hromadnej nezamestnanosti, strate vládnych príjmov a všeobecnej hospodárskej recesii, ktorá ovplyvní finančné a sociálne správanie podnikov a jednotlivcov.
- Vládne zdroje boli prerozdelené na boj s vírusom COVID-19, pričom boli odstránené z iných oblastí.
- Zločinecké skupiny, ktoré získavali zdroje zo štandardného fungovania ekonomiky, sú nútené hľadať na svoje fungovanie iné zdroje príjmov.

Tieto trendy vedú k nasledovným spôsobom, ako sa kriminálne skupiny a teroristické organizácie snažia zabezpečiť finančné prostriedky:

- Telefonáty od osôb, ktoré sa vydávajú za zástupcov štátnych alebo zdravotníckych inštitúcií za účelom získať osobné údaje alebo financie.
- Falšovanie tovaru vrátane zdravotníckeho materiálu alebo jeho nedodanie po zaplatení.
- Predaj tzv. zázračných liekov na boj s vírusom COVID-19.
- Falošné charitatívne organizácie predstierajúce, že zbierka je určená na boj s vírusom COVID-19.
- Rôzne investičné podvody, ako napríklad propagácia verejne obchodovateľných spoločností s tvrdením, že vyvíjajú produkty na boj s vírusom. Ide o akcie s nízkymi cenami a často obmedzenými verejne dostupnými informáciami, čo uľahčuje šírenie nepravdivých informácií o spoločnosti.
- Útoky prostredníctvom e-mailového a SMS phishingu, pri ktorom zločinci zneužívajú obavy týkajúce sa COVID-19 na vloženie škodlivého softvéru do osobných počítačov alebo mobilných zariadení. V jednom prípade sa zločinci predstavovali ako Svetová zdravotnícka organizácia a posielali e-maily, v ktorých prílohy obsahovali odkazy na falošné webové stránky za účelom získania citlivých informácií. Taktiež pri prudkom náraste práce na diaľku využívajú počítačoví zločinci slabé miesta v sieťovej bezpečnosti firiem, aby získali prístup k informáciám o kontaktoch so zákazníkmi a transakciách. Tieto informácie sa následne využívajú v cielených phishingových e-mailoch, pri ktorých zločinci predstavujú ohrozenú spoločnosť a požadujú platbu za legitímny tovar alebo služby, ale platbu nasmerujú na svoj účet.
- Neznalosť onlinových platforiem niektorými skupinami obyvateľstva, ako sú napríklad seniori, z nich robí ideálny cieľ pre počítačových zločincov, ktorí to môžu zneužiť napríklad pri online bankovníctve.
- Množstvo inštitúcií a spoločností s doteraz neexistujúcimi alebo slabými mechanizmami autentifikácie klienta na diaľku predstavuje potencionálne riziko zneužitia osobných informácií.
- Obchodovanie s ľuďmi a vykorisťovanie pracovníkov, ktoré spôsobuje zatvorenie pracovísk, spomalenie hospodárstva, rastúca nezamestnanosť a finančná neistota a taktiež pozastavenie alebo obmedzená činnosť vládnych agentúr, ktoré sa zaoberajú touto problematikou.

- Onlinové zneužívanie detí, ktoré spôsobuje zatvorenie škôl a teda deti čoraz častejšie trávajú voľný čas na internete, kde môžu dôjsť do kontaktu s osobami, ktoré ich môžu zneužiť na výrobu pedofilných materiálov.
- Krádeže v opustených alebo uzavretých nehnuteľnostiach z dôvodu obmedzení spôsobenými bojom s vírusom COVID-19.
- Využívanie stimulačných opatrení, o ktoré sa môžu uchádzať zločinecké skupiny vystupujúce ako legitímne podniky, ktoré hľadajú pomoc. Niektoré štáty znížili toto riziko vyplácaním pomoci na existujúce účty, ktoré mali doteraz v databáze.
- Hrozbu predstavujú aj stimulačné opatrenia, ktoré zahŕňajú úverové schémy na účely prania špinavých peňazí.
- Medzinárodná finančná pomoc predstavuje v krajinách so slabými mechanizmami boja proti korupcii riziko spreneverenia poskytnutých prostriedkov. Vládne zmluvy na nákup veľkého množstva zdravotníckych potrieb poskytujú príležitosti na korupciu a spreneveru verejných prostriedkov. Táto činnosť sa môže vyskytovať častejšie, ak je znížený finančný dohľad nad verejným obstarávaním a výdavkami. Jednotlivci môžu využívať korupčné alebo neformálne kanály na získanie lukratívnych vládnych zákaziek mimo štandardných postupov obstarávania.
- V prípade hospodárskeho poklesu sa zločinci môžu snažiť investovať do nehnuteľností alebo problémových podnikov s cieľom generovať hotovosť a maskovať nezákonné príjmy. Zločinecké skupiny môžu do finančného systému zaviesť nezákonné príjmy aj reštrukturalizáciou existujúcich pôžičiek a úverových liniek. Okrem toho môžu podnikové konkurzné konania uvoľniť nedovolenú hotovosť v podnikoch a zároveň maskovať pôvod financií. (FATF, 2020) V júni 2020 spustil Interpol v rámci iniciatívy INTERPOL Cooperation Against 'Ndrangheta (I-CAN) operáciu na zmapovanie a následné zadržanie unikajúcich zločincov z kriminálnej organizácie Ndrangheta, keďže existuje hrozba, že práve táto skupina sa pokúsi vstúpiť do legálnej ekonomiky. Na tejto operácii sa v súčasnosti podieľa jedenásť krajín a to: Austrália, Argentína, Brazília, Francúzsko, Kanada, Kolumbia, Nemecko, Taliansko, Spojené štáty, Švajčiarsko a Uruguaj. (INTERPOL, 2020)
- Hrozbu predstavuje aj zvýšené riziko daňových únikov a súvisiacich trestných činov, keďže jednotlivci a spoločnosti čeliace hospodárskym ťažkostiam sa snažia znížiť svoje daňové zaťaženie. Naopak, voľný kapitál sa počas recesie môže dostať do rúk

kriminálnikov, ktorí môžu ponúkať atraktívnejšie zhodnotenie najmä počas dlhotrvajúcej recesie.

- Hrozbou je aj zvýšená nedôvera vo finančný systém a zvýšený objem hotovostných transakcií a výberov. Vysoká volatilita na trhoch spôsobuje, že mnoho ľudí likviduje svoje portfólia cenných papierov a elektronicky prevádza veľké množstvo finančných prostriedkov, čo môže spôsobiť neprehľadnosť pre agentúry bojujúce s praním špinavých peňazí a financovaním terorizmu. Tieto uvoľnené prostriedky sa môžu neskôr použiť na nákup iných ťažšie monitorovateľných aktív alebo sa môžu presunúť do tzv. daňových rajov. Keď sa finančné trhy stabilizujú, veľké pohyby pri opätovnom vklade prostriedkov by mohli poskytnúť ďalšie krytie úsiliu o pranie nelegálnych finančných prostriedkov. (FATF, 2020)

V budúcnosti môže hospodárska kríza prispieť k radikalizácii spoločnosti. Už v súčasnosti džihádistské skupiny ako Islamský štát a Al-Káida pandémie vírusu COVID-19 za boží trest a vyzývajú k teroristickým akciám. (BLOOM, 2020)

3.6 Prípadová štúdia

21. mája 2020 odsúdili za účasť na činnosti teroristickej skupiny v Českej republike bývalého pražského imáma Samera Shehadeha na trest odňatia slobody desať rokov. Jeho brat Omar dostal trest jedenásť rokov väzenia a Omarova manželka Fatima Hudková trest odňatia slobody na šesť rokov. Omar a Fatima sú momentálne v zahraničí a teda boli odsúdení ako zločinci na úteku. (TERAZ, 2020)

Obaja bratia sa narodili v Prahe. Obžalovaný opustil Českú republiku v roku 2017 ale v roku 2018 bol zadržaný v Jordánsku a vydaný do Českej republiky. Napojený bol na sesterskú organizáciu známej teroristickej siete al-Káida a to nástupnícku organizáciu An-Nusry Džabhat Fatah aš-Šám. Študoval v Saudskej Arábii a po svojom návrate bol zvolený do čela moslimskej komunity v Prahe. (IDNES, 2020) V roku 2015 pôsobil aj na Slovensku v Bratislave, Banskej Bystrici a Trenčíne. (DENNÍK SLOVENSKO, 2020)

Súd Samera Shehadeha uznal vinného z účasti na činnosti teroristickej skupiny vo forme pomoci. Toho sa podľa senátu dopustil finančnou podporou džihádov v Sýrii

a tým, že pomáhal bratovi Omarovi a Fatime Hudkovej dostať sa v roku 2016 do Sýrie. Peniaze vyberal od českej a slovenskej moslimskej komunity, ktorej tvrdil, že sú určené na pomoc zraneným a chudobným a na výstavbu modlitebne v Benine. Peniaze zbieral na dva účty v slovenskej banke. Moslimská obec sa od Shehadeha dištancuje a tvrdí, že zbierka bola výslovne jeho aktivitou. Peniaze ďalej posielal cez sprostredkovateľov, s ktorými sa stretával vo Viedni, podľa polície aspoň dva krát, celkovo malo ísť okolo 13 000 Eur. A raz ich poslal prostredníctvom Hudkovej, keď jej sprostredkoval cestu za svojim bratom a zveril jej 6 700 USD. (NOHL, 2018) Brat Omar ich ďalej odovzdával teroristickej organizácii. Shehadeh sa na súde priznal, že financoval aj výzbroj svojho brata a ďalšieho bojovníka. Bývalý imám mal pomôcť odcestovať do Sýria aj džihádisti zo Slovenska a to Sudáncovi, ktorý tu žil 20 rokov. V Sýrii bol ale po roku zabitý. (DENNÍK SLOVENSKO, 2020)

Tajné služby začali Shehadeha preverovať v roku 2016, keď prostredníctvom aplikácie WhatsApp odhováral skupinu moslimov pred účasťou na kresťanskej protestnej akcii proti terorizmu. (SLONKOVÁ, 2020) Tajné služby ho údajne už dlhšie monitorovali z dôvodu jeho radikalizácie. Na súde mu boli dokázané aj kontakty s vedením teroristickej organizácie Džabhat Fatah aš-Šám. (IDNES, 2020)

Polícia preveruje aj jeho bývalé firmy, ktoré pred svojim zmiznutím do zahraničia prepísal na popredného českého moslimského predstaviteľa. (JANOUSH, 2018)

Na tomto prípade v praxi vidíme, ako človek vo vrcholnom postavení náboženskej komunity využil svoju pozíciu a falošnou zbierkou vyzbieral nemalé prostriedky. Následne ich za pomoci sprostredkovateľov dostal do cieľovej krajiny. V jednom prípade využil kuriéra a to manželku svojho brata. Zamedzením využívania hotovosti by sa dalo predísť týmto prevodom ale nesmieme zabúdať, že hotovosť prináša ľuďom slobodu, preto ak by došlo k prechodu na bezhotovostný platobný styk myslíme si, že ľudia by prišli o možnosť slobodne narábať s finančnými prostriedkami. Aj keď hotovostný styk prináša riziká ako je napr. v súčasnosti pandémie COVID-19, bezpečnostné riziká zneužitia citlivých informácii pri bezhotovostnom styku alebo informácii o nákupnom správaní predstavujú hrozbu, ktorá niekoľkonásobne prevyšuje všetky riziká vyplývajúce z využívania hotovosti. Bezpečnostné zložky v tomto prípade na stopu priviedla jeho postupná radikalizácia. Síce nevieme povedať, kedy nastal zlom v zmýšľaní a správaní Shehadeha, môžeme sa domnievať, že počas jeho štúdia naviazal kontakty s ortodoxnými moslimskými skupinami, ktoré formovali

jeho svetonázor. Môžeme predpokladať, že po svojom návrate síce nebol v stredobode pozornosti tajnej služby ale určite bol osobou hodnou pozornosti. V tomto prípade je nutné poukázať na prezumpciu nevinu a dokiaľ nebolo zrejmé jeho napojenie na kriminálne alebo teroristické skupiny, bezpečnostné zložky ho mohli len monitorovať. Tiež je dôležité poukázať na fakt, že z pohľadu tajnej služby je v prípade odhalenia napojenia na teroristické skupiny pravdepodobne vhodnejšie podozrivého sledovať a zmapovať tieto kruhy za účelom odkrytia celej siete než ho zatknúť. V prípade zbierky je nutné podotknúť, že sa pravdepodobne nejednalo o významné príspevky a teda neboli spustené obranné bankové mechanizmy. Banky používajú monitorovacie softvéry na sledovanie tzv. neobvyklých obchodných operácií podľa zákona č. 297/2008 Z.z.. Je možné nastaviť automatické sledovanie na základe arabského mena ale nemyslíme si, že takéto opatrenie je morálne a je silne diskriminačné. Opäť je nutné podotknúť, že pokiaľ nebol preukázaný kriminálny zámer, nebolo možné prijať opatrenia na zmrazenie prostriedkov. Zastávame názor, že žijeme v slobodnej demokratickej spoločnosti a je nutné stanoviť hranice do akej miery je možné obmedziť práva občanov v súvislosti s právom na vierovyznanie a spôsob jeho praktizovania a s právom narábať s financiami. Akýkoľvek zásah do súkromia musí byť adekvátny a musí sa opierať o relevantné dôkazy o protiprávnom konaní subjektu sledovania a nie len o domnienky. Varovaním nám môže byť totalitná éra druhej polovice 20. storočia. V prípade Samera Shehadeha si myslíme, že reakcia bezpečnostných zložiek bola primeraná.

ZÁVER

Terorizmus ohrozuje svetovú bezpečnosť, hodnoty spoločnosti a práva a slobody všetkých obyvateľov na svete. Boj proti terorizmu sa stal jednou z najväčších priorít medzinárodného spoločenstva a to najmä po útokoch na Svetové obchodné centrum v New Yorku a Ministerstvo obrany USA Pentagon 11. septembra 2001. Značná snaha medzinárodných inštitúcií je venovaná boju s financovaním terorizmu, keďže bez adekvátneho financovania teroristické skupiny nemôžu vykonávať stanovené ciele.

Cieľom bakalárskej práce bolo identifikovať, aké finančné transakcie využívajú teroristické skupiny na svoje financovanie. Na dosiahnutie stanoveného cieľa sme vypracovali teoretické východiská, ktoré sme doplnili vo výsledkovej časti príkladmi z nedávnej praxe financovania teroristických skupín.

Záverečná práca nám poskytla ucelený pohľad na problematiku terorizmu, financovania terorizmu, medzinárodné opatrenia na prevenciu financovania terorizmu a súčasné trendy v teroristických aktivitách.

Na dosiahnutie stanoveného cieľa sme analyzovali dva typy financovania, a to legitímne a nelegitímne metódy financovania teroristických organizácií. Analýzou dostupných zdrojov sme prišli k zisteniu, že teroristi využívajú celú škálu metód financovania a často využívajú ich kombinácie. Teroristické organizácie operujúce v rozvojových krajinách využívajú na prenos prostriedkov aj alternatívne prevodné systémy. V prípade džihádistických skupín sa jedná najmä o prevody prostredníctvom tzv. Hawali. Skupiny operujúce v rozvinutých častiach sveta s prístupom ku kvalitným informačným technológiám využívajú moderné platobné systémy, ako sú napríklad virtuálne meny. Teroristické organizácie na svoje financovanie využívajú viacero zdrojov v menších objemoch, čo má za následok zložitejšie vypátranie a komplikovanejšie zamedzenie ich financovania.

Ďalším problémom sú aj narastajúce útoky tzv. osamelých vlkov, ktorí na svoje útoky nepotrebnú žiadny externý zdroj financií, čo vyplýva z podstaty ich útokov. Ide o útoky voľne dostupnými prostriedkami, medzi ktoré môžu patriť automobily, zbrane ako nože

alebo strelné zbrane, ktoré sú síce regulované ale dostupné, či už na legálnych alebo nelegálnych trhoch, a sú schopní sa financovať samostatne, či už legitímnym alebo nelegitímnym spôsobom.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

BLOOM, Mia. *How Terrorist Groups Will Try to Capitalize on the Coronavirus Crisis* [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2020-07-03] Dostupné na: <https://www.justsecurity.org/69508/how-terrorist-groups-will-try-to-capitalize-on-the-coronavirus-crisis/>

DENNÍK SLOVENSKO. *Bývalý pražský imám pomohol zverbovať džihádistu aj zo Slovenska*. In: Denník Slovensko [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2020-07-03] Dostupné na: <https://dennikslovensko.sk/46503/byvaly-prazsky-imam-pomohol-zverbovat-dzihadistu-aj-zo-slovenska/>

EGMONT GROUP OF FINANCIAL INTELLIGENCE UNITS: *2018 – 2021 Egmont Group Strategic Plan* [elektronický zdroj]. Sydney, 2018. 10 s. [cit. 2020-06-12] Dostupné na: https://egmontgroup.org/en/filedepot_download/1658/60

European union terrorism situation and trend report 2019 [elektronický zdroj]. Europol, 2019. 82 s, ISBN 978-92-95209-76-3. [cit. 2020-06-12] Dostupné na: https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/tesat_2019_final.pdf

European union terrorism situation and trend report 2020 [elektronický zdroj]. Europol 2020. 98 s, ISBN 978-92-95209-76-3. [cit. 2020-06-11] Dostupné na: https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/european_union_terrorism_situation_and_trend_report_te-sat_2020.pdf

FINANCIAL ACTION TASK FORCE: *Combating the abuse of alternative remittance systems* [elektronický zdroj]. 2003, 11 s. [cit. 2020-06-12] Dostupné na: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/BPP%20SRVI%20June%202003%202012.pdf>

FINANCIAL ACTION TASK FORCE: *COVID-19-related Money Laundering and Terrorist Financing Risks and Policy Responses* [elektronický zdroj]. 2020, 34 s. [cit. 2020-07-03] Dostupné na: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/COVID-19-AML-CFT.pdf>

FINANCIAL ACTION TASK FORCE: *Emerging Terrorist Financing Risks* [elektronický zdroj]. 2015, 50 s. [cit. 2020-06-10] Dostupné na: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Emerging-Terrorist-Financing-Risks.pdf>

FINANCIAL ACTION TASK FORCE: *Guidance for risk based approach Virtual Currencies* [elektronický zdroj]. 2015, 48 s. [cit. 2020-06-12] Dostupné na: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Guidance-RBA-Virtual-Currencies.pdf>

FINANCIAL ACTION TASK FORCE: *High-Level Principles for the relationship between the FATF and the FATF-style regional bodies* [elektronický zdroj]. 2019, 14 s. [cit. 2020-06-12] Dostupné na: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/High-Level%20Principles%20and%20Objectives%20for%20FATF%20and%20FSRBs.pdf>

FINANCIAL ACTION TASK FORCE: *Mandate* [elektronický zdroj]. 2019. 18 s. [cit. 2020-06-10] Dostupné na: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/content/images/FATF-Ministerial-Declaration-Mandate.pdf>

FINANCIAL ACTION TASK FORCE: *Risk of Terrorist Abuse in Non-Profit Organisations* [elektronický zdroj]. 2014, 141 s. [cit. 2020-06-12] Dostupné na: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Risk-of-terrorist-abuse-in-non-profit-organisations.pdf>

FINANCIAL ACTION TASK FORCE: *Terrorist financing* [elektronický zdroj]. 2008, 37 s. [cit. 2020-06-12] Dostupné na: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/FATF%20Terrorist%20Financing%20Typologies%20Report.pdf>

FINANCIAL ACTION TASK FORCE: *The FATF Recommendations* [elektronický zdroj]. 2019, 134 s. [cit. 2020-06-12] Dostupné na: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF%20Recommendations%202012.pdf>

FINANCIAL ACTION TASK FORCE: *Trade based money laundering* [elektronický zdroj]. 2006, 44 s. [cit. 2020-06-12] Dostupné na: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Trade%20Based%20Money%20Laundering.pdf>

FINANCIAL ACTION TASK FORCE: *Virtual Currencies Key Definitions and Potential AML/CFT Risks* [elektronický zdroj]. 2014, 17 s. [cit. 2020-06-10] Dostupné na: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Virtual-currency-key-definitions-and-potential-aml-cft-risks.pdf>

IDNES.: *Za podporu terorismu dostal bývalý pražský imám Samer Shehadeh deset let.* In *iDnes.cz* [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2020-07-03] Dostupné na: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/byvaly-imam-samer-shehadeh-soud.A200228_122851_domaci_knn

INTERNATIONAL MONETARY FUND AND WORLD BANK: *Financial Intelligence Units, An Overview* [elektronický zdroj]. Washington D.C. : International Monetary Fund, 2004. 149 s. ISBN 1-58906-349-X. [cit. 2020-06-12] Dostupné na: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/FIU/fiu.pdf>

INTERPOL hosts police chiefs meeting to combat 'Ndrangheta [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2020-07-03] Dostupné na: <https://www.interpol.int/News-and-Events/News/2020/INTERPOL-hosts-police-chiefs-meeting-to-combat-Ndrangheta>

IVANČÍK, R., UŠIAK, J.: *Teoretické a terminologické východiská skúmania problematiky vymedzenia a definovania terorizmu.* In *Politické vedy.* [elektronický zdroj]. 2014, Roč. 17, č. 3, 91-111 s. ISSN 1335–2741. [cit. 2020-06-12] Dostupné na: http://www.politickevedy.fpvmv.umb.sk/userfiles/file/3_2014/IVANCIK_USIAK.pdf.

JANOUS, Václav. *Kšefty pražského imáma jsou v hledáčku policie, Shehadeh je za mřížemi* In *iDnes.cz* [elektronický zdroj]. 2018. [cit. 2020-07-03] Dostupné na: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/imam-samer-shehadeh-jordansko-podezreni-terorismus.A181110_438609_domaci_brzy

KREJČÍ, Oskar: *Mezinárodní politika. 2. aktualizované a rozšířené vydání*. Praha : Ekopress, 2001, 712 s. ISBN 80-86119-45-9

LEAGUE OF NATIONS: *Convention for the Prevention and Punishment of Terrorism*. [elektronický zdroj]. Ženeva, 1937. [cit. 2020-06-11] Dostupné na: <https://dl.wdl.org/11579/service/11579.pdf>

MINISTERSTVO OBRANY SR, INŠTITÚT OBRANY A BEZPEČNOSTI: *Terorizmus – destabilizujúci fenomén súčasnosti a boj proti nemu (Štúdia)* [elektronický zdroj]. Bratislava. 2002. [cit. 2020-06-13] Dostupné na: https://encyklopediapoznania.sk/data/eknihy/terorizmus/terorizmus-_destabilizujuci_fenomen_sucasnosti.pdf

NAĎ J., KRÚPA, J.: *ZaBEZPEČ si vedomosti: Terorizmus* [elektronický zdroj]. Bratislava : Slovenský inštitút pre bezpečnostnú politiku, 2016. 5 s. [cit. 2020-06-12] Dostupné na: <https://slovaksecurity.org/wp-content/uploads/2016/10/ZaBezpec-si-vedomosti-Terorizmus.pdf>

NOHL, Radek. *Čeští muslimové přispívali na sbírku bývalého pražského imáma. Peníze šly podle policie teroristům*. In *Seznam Zprávy* [elektronický zdroj]. 2018. [cit. 2020-07-03] Dostupné na: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/cesti-muslimove-prispivali-na-sbirku-byvaleho-prazskeho-imama-penize-sli-podle-policie-teroristum-61005>

SCHOT, Paul Allan: *Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism Second Edition and Supplement on Special Recommendation IX*. [elektronický zdroj]. Washington : The International Bank for Reconstruction and Development. 2006. 292 s. ISBN 0-8213-6513-4. [cit. 2020-06-13] Dostupné na: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/6977/350520Reference1Money01OFFICIAL0USE1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

SLONKOVÁ, Sabina. *Za kulisy: jak pražský imám věřil whatsappu a přepočítal se* In *neovlivni.cz* [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2020-07-03] Dostupné na: <https://neovlivni.cz/za-kulisy-jak-policie-zahajila-hon-na-prazskeho-imama/>

TASR,. *Súd stanovil trest pražskému imámovi za financovanie terorizmu*. In *Teraz.sk* [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2020-07-03] Dostupné na:

<https://www.teraz.sk/zahranicie/cr-sud-potvrdil-byvalemu-prazskem/468656-clanok.html>

UNITED NATIONS: *International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism* [elektronický zdroj]. New York, 1999. 126 s. [cit. 2020-06-10] Dostupné na internete:

https://treaties.un.org/doc/Treaties/1999/12/19991209%2009-59%20AM/Ch_XVIII_11p.pdf

UNITED NATIONS: *Convention Against transnational organized crime and the protocols thereto* [elektronický zdroj]. New York : United Nations, 2004. 92 s. [cit. 2020-06-13] Dostupné

na: <https://www.unodc.org/documents/treaties/UNTOC/Publications/TOC%20Convention/TOCebook-e.pdf>

UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL: *Resolution 1373* [elektronický zdroj]. New York : UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL, 2001. 4 s. [cit. 2020-06-10] Dostupné na: https://www.unodc.org/pdf/crime/terrorism/res_1373_english.pdf

U.S. SENATE COMMITTEE ON HOMELAND SECURITY & GOVERNMENTAL AFFAIRS: *U.S. Vulnerabilities to Money Laundering, Drugs, and Terrorist Financing: HSBC Case History* [elektronický zdroj]. 2012. 339 s. [cit. 2020-06-11] Dostupné na:

[https://www.hsgac.senate.gov/imo/media/doc/PSI%20REPORT-HSBC%20CASE%20HISTORY%20\(9.6\).pdf](https://www.hsgac.senate.gov/imo/media/doc/PSI%20REPORT-HSBC%20CASE%20HISTORY%20(9.6).pdf)

VACCANI, Matteo: *Alternative Remittance Systems and Terrorism Financing Issues in Risk Management*, In: World Bank Working Paper no. [elektronický zdroj]. Washington : The World Bank, 2010. 27 s. ISBN 978-0-8213-8178-6. [cit. 2020-06-11] Dostupné na:

<http://documents.worldbank.org/curated/en/529881468322468920/pdf/518410PUB0REPL101Official0Use0Only1.pdf>